

Література:

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02 червня 2016 року. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text> (дата звернення 07.11.22).
2. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення 07.11.22).
3. Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 20 січня 2016 року № 1-в/2016. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001v710-16#Text>. (дата звернення 07.11.22).
4. Словник української мови : [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970 - 1980. Т. 8 : Природа-Ряхтливий / ред. тому: В. О. Винник [та ін.]. 1977. 927 с. (дата звернення 07.11.22).
5. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010. Із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства економіки України від 25 жовтня 2021 року №810. URL. https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433. (дата звернення 07.11.22)

Опацький Р.М.,
доцент кафедри
адміністративного права,
процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, доцент

ЗАХИСТ СІМ'Ї ЯК СКДАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Нестабільна економічна та політична ситуація в державі впливає і на внутрішньосімейні відносини. У 2021 році в Україні зареєстрували 214 тис. шлюбів і 129,5 тис. розлучень, в той же час у 2019 кількість шлюбів становила 237,9 тис., а кількість розлучень – 138 тисяч [1].

Дана тенденція є загрозливою для держави, особливо враховуючи демографічний стан (зменшення кількості населення з 52 млн. в 1991 році до 41,2 млн. в 2021 році) та збройної агресії на Сході України.

Основною причиною розлучення стала втрата цінності шлюбу, сім'ї, а також небажання «працювати» над укріпленням сімейних стосунків. За статистикою, 62% розлучень припадає на молоді сім'ї. Головна причина розпаду сімей - у неготовності людей будувати стосунки.

Аналізуючи судову парактику, можна зробити висновок, що у 80 % ініціаторами розлучення виступають жінки. Основними причинами подання заяви про розлучення психологи виділяють:

Відсутність любові та/чи близькості (47% респондентів вказали на відсутність любові у їхньому шлюбі, що призвело до їх розлучення. Деякі приклади відповідей: «Я не відчував до нього почуттів» та «Він більше не любив мене після того, як ми прожили разом 20 років» тощо.);

Проблеми комунікації (44% учасників дослідження назвали проблеми комунікації в якості однієї з основних причин розлучення. Так, одна з респондентів пояснила, що її чоловік «небагато розмовляв», що призвело до розвитку негарздів у відносинах з часом);

Різні бачення на речі. Так, опитані жінки заявляли: «Ми раптом стали занадто різними щодо цінностей та поглядів» та «Ми обоє хотіли чогось іншого у своєму житті» [2].

Таким чином доцільно констатувати, що основною причиною подання на розлучення є невідповідність реалій сімейних стосунків уявленням жінки про такі відносини узятим, як правило, із соціальних мереж.

В той же час більшість чоловіків готові боротися за збереження сім'ї, однак враховуючи реалії законодавства, це лише слугує відстроченням неминучої руйнації одного із найцінніших суспільних інститутів. Як би не заперечував чоловік проти розлучення, шлюб буде розірвано судом за вимогою дружини. Ухилення або відмова від участі у справі про розірвання шлюбу хоч і вплине на тривалість розгляду справи, однак не змінить його кінцевий результат – прийняття рішення на користь дружини про розірвання шлюбу.

Однак, на даному етапі проблеми не завершуються. Як правило, за час подружнього життя у одруженої пари з'являється принаймі одна дитина, і союз жінки та чоловіка перетворюється в повноцінну сім'ю. Саме діти стають заручниками ситуації та зазнають найбільшої психологічної травми.

При розлученні у 99,9 відсотках випадків суд в Україні призначає проживання дитини з матір'ю. Практично немає прецедентів визначення проживання дітей з батьком, і домогтися цього чоловікові нереально. Не беруться до уваги ні умови проживання, ні статки матері, ні її соціальне положення тощо. Це результат усталеного використання в українському праві Декларації прав дитини, що була затверджена ООН ще 1959-го року, – яка суперечить і Конституції України (за якою жінка і чоловік мають рівні права), і Сімейному кодексу України (за яким рівні права мають батько та мати дитини). Отже, аліменти платить той, хто не проживає з дитиною – тобто, чоловік [3].

В той же час доводиться констатувати негативну тенденцію направлену на створення «негативного іміджу тата» в очах дитини та всіляке пониження його значимості, а також безпосереднє перешкоджання в спілкуванні з ним.

Виникає парадоксальна ситуація, батько повинен платити аліменти, в

той же час він не може вільно спілкуватися з дитиною. В таких ситуаціях, як правило, від матері можна почути: «дитина не хоче бачити батька», «нехай звертається до суду», тощо. Проте цілком зрозуміло що мати озвучує устами дитини своє бачення ситуації.

Самже факт сплати аліментів, особливо якщо є рішення суду, сприймається як беззаперечна аксіома та обов'язкова до виконання. В той же самий час платник аліментів позбавлений будь-яких способів контролю за тратою виплачених коштів.

Така ситуація створює сприятливе підґрунтя для руйнування інституту сім'ї, знищення авторитету батька та певним чином підштовхує певну категорію людей до розірвання шлюбу з метою отримання грошової виплати у вигляді аліментів.

Аліменти (лат. Alimentum - харчі, продовольство) - обов'язок утримання у визначених законом випадках одним членом сім'ї інших, які потребують цього. Проводяться або за згодою, або в судовому порядку. При розлученнях кошти виплачуються на утримання дітей, а в деяких західних країнах відповідно до шлюбного договору на утримання одного колишнього партнера іншим. Найпоширенішим є утримання батьками неповнолітніх і непрацевдатних повнолітніх дітей, які потребують матеріальної допомоги, а також утримання дітьми непрацевдатних батьків.

Говорячи про аліменти в класичному розумінні, ми говоримо про утримання батьком своєї дитини/дітей, але ніяк не колишньої дружини.

Таким чином, з метою збереження авторитету обох батьків та недопущення зловживання коштами з боку одного з батьків, з яким залишилася дитина, пропонуємо встановити контроль за витратами таких коштів.

Під контролем пропонуємо обов'язковий звіт отримувача аліментів за витрачені кошти з метою недопущення зловживання ними та витрачанням цілковито на потреби дитини.

Передбачити можливість припинення виплати аліментів у випадку просрочення надання звітів із підтверджуючими матеріалами (копії чеків тощо) понад три місяці із припиненням нарахування заборгованості по обов'язковим виплатам.

Запровадження такого механізму дозволисть:

- забезпечити прозорість за витрачанням коштів призначеним для дитини;
- підвищення авторитету обох батьків;
- підвищення рівня статусу сім'ї та створення умов для боротьби за її існування.

Саме підвищення статусу сім'ї стане запорукою підвищення рівня міцності держави та всієї її інституцій.

Література:

1. Скільки шлюбів і розлучень реєструють в Україні та інших країнах. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/06/11/infografika/suspilstvo/skilky-shlyubiv-rozluchen-reyestruyut-ukrayini-ta-inshyx-krayinax>
2. Найпоширеніші причини розлучень, – назвали вчені. URL: <https://np.pl.ua/2020/01/nauposhyrenishi-prychyny-rozluchen-nazvaly-vcheni/>
3. Ціна батьківства. Як це – бути розлученим батьком в Україні. URL: <https://zmist.pl.ua/blogs/cina-batkiivstva-yak-ce-buti-rozluchenim-batkom-v-ukrajini>

Осауленко А. О.,
доктор юридичних наук, доцент
доцент кафедри
конституційного
права та прав людини
Національної
академії внутрішніх справ

**ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ УКРАЇНИ
ЯК ОСНОВА ВІТЧИЗНЯНИХ РЕФОРМ**

У процесі становлення та розвитку української державності надзвичайно важливу роль відіграла прийнята 16 липня 1990 р. Декларація про державний суверенітет України, в якій були окреслені загальні риси української державності, проголошено наміри корінних змін політики нашої держави стосовно громадян в усіх сферах суспільного життя. Зокрема в розділі 2 Декларації було зафіксовано новелу про те, що народ України є єдиним джерелом державної влади в Республіці, а в розділі 4 зазначеного правового акта було зафіксовано новелу про те, що громадяни нашої держави мають гарантовані права та свободи, передбачені Конституцією України і міжнародним правом. Декларація про державний суверенітет встановила засади економічної самостійності, визначила виключне право українського народу на володіння, користування і розпорядження національним багатством [1, с. 8–9], стала фундаментом та правовою основою сучасної української державності.

Варто погодитися з думкою О. В. Петришина та О. А. Колодія, які вважають, що Декларація про державний суверенітет України стала модельним нормативно-правовим актом під час прийняття 24 серпня 1991 р. Акта проголошення незалежності України, що зазначено і в самому Акті. На підставі розділів Декларації про державний суверенітет України змодельовано положення багатьох законів України [2, с. 33].

Після прийняття Декларації про державний суверенітет перед